

แนวทางการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิถีวัฒนธรรมของชุมชน
ตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

Guidelines of Public Land Use for Chong Cultural Learning Center in Chanthakhlem
Subdistrict Khao Kit Cha Kood District Chanthaburi Province”

เชษฐนิรัช อรชุน

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิถีวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบริบทชุมชน องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม นิเวศวัฒนธรรม คติความเชื่อและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชาวชองในพื้นที่ สาธารณะตำบลจันทเขลม ศึกษาศักยภาพของพื้นที่ตำบลจันทเขลมที่จะสามารถรองรับการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะ และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการพื้นที่สาธารณะให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวชองตำบลจันทเขลม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ใช้วิธีการจัดเวทีเพื่อค้นหาโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และจัดเวทีการคืนข้อมูลให้กับชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวชองคือ กลุ่มชนที่อยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมาเป็นเวลายาวนานโดยเฉพาะจังหวัดจันทบุรีมีกลุ่มชาวจังหวัดจันทบุรีที่อพยพมาอาศัยอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก วัฒนธรรมชองเป็นวัฒนธรรมแบบพุทธ ฝึ และพราหมณ์ ชาวชองมีองค์ความรู้ เช่น การดำรงชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ การพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ มีหัตถกรรมเครื่องจักสาน และการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้าน 2) ศักยภาพของชุมชนที่จะสามารถรองรับการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมพบว่า ชาวชองมีความต้องการให้พื้นที่สาธารณะเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านเกษตรกรรม ด้านการท่องเที่ยว และด้านสถาปัตยกรรม 3) การสร้างความมีส่วนร่วมในชุมชนพบว่า ควรมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมและคณะกรรมการด้านวัฒนธรรมของตำบลจันทเขลมเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2553กฎกระทรวง หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน มีการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆทางด้านวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาควรมีการคัดเลือกบุคคลผู้ที่จะเข้าไปอยู่อาศัยในพื้นที่สาธารณะโดยความเห็นชอบจากมติของคณะกรรมการ มีโครงสร้างการบริหารแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของชองอย่างเป็นระบบ มีการติดตามผลและประเมินผล มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมทั้งภายใน และนอกชุมชนโดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและไม่ส่งผลเสียต่อระบบนิเวศวิทยา มีการประชาสัมพันธ์ทางเวปไซต์/เฟซบุ๊ก มีป้ายบอกถึงเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชอง จัดทำเอกสารการท่องเที่ยว

คำสำคัญ การใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะ, วัฒนธรรม

Abstract

The objectives of the research entitled “Guidelines of Public Land Use for Chong Cultural Learning Center in Chanthakhlem Subdistrict Khao Kit Cha Kood District Chanthaburi Province” were to examine the contexts of community and public land in Chanthakhlem Subdistrict Municipality, to study bodies of knowledge about culture, cultural ecology, belief, and folk wisdom based on the Chong people, to study potential of the area to be served as the Chong Cultural Learning Center establishment, the possibility of public land use for the Chong Cultural Learning Center establishment. to study the participation of community and local government sectors for public land management in organizing the Chong Cultural Learning Center, the Chong people’s way of life in Chanthakhlem Subdistrict, The research instruments were the research stage held for research problem investigation with the community participation, in-depth interview, participatory and non-participatory observation, focus group discussion, and the research stage setting for data analysis to find out the way to send the research details back to the community.

The findings revealed that 1) the Chong people have lived for years in Chanthaburi Province, in the eastern part of Thailand. The Chong people’s language is categorized into one of Austro-Asiatic languages and their culture is based on the combination of Buddhism, Animism, and Brahmanism, The Chong people bodies of knowledge are the living in harmony with nature, the dependence on nature, basketry, and local health care. 2) the study of community potential showed the Chong people’s needs to use the public land as the learning center for history, agriculture, tourism, and architecture. 3) the study of community participation revealed that the council of cultural affairs and committee on cultural affairs should be established in Chanthakhlem Subdistrict in order to conform to National Culture Act, B.E. 2553 and ministerial regulations In addition, the acknowledgement of cultural information and news update should be made in order to accord with the government policy in the time of current situations when the dynamics movement and changes are always occurred, should be selected before settling down in the public land by the committee’s opinion. Besides, the systematic administrative organization of the Chong Cultural Learning Center, the performance review and evaluation, and the division of job duties and responsibilities networking with tourism and cultural cooperation from outside and inside the community as well as private and government sectors should be organized. Moreover, hygiene and environmental management without bad impacts to ecological system should be set up. Furthermore, the public relations via websites, Facebook, signs for the routes of Chong cultural tourist attractions, documents for tourism publicized by public and government sectors should be created.

Keywords : Using, Public Land, Culture

บทนำ

ชาวของคือ กลุ่มชนที่อยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาเป็นเวลายาวนานโดยเฉพาะจังหวัดจันทบุรี นักมานุษยวิทยาจัดชาวของอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic Language Family) ตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) สาขาเพียร์ (Pearic branch) จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในหนังสือแคมโบซ ซึ่งชาวฝรั่งเศส ม.อติเมอร์ เขียนไว้เมื่อ พ.ศ. 2444 กล่าวว่ามามีบาทหลวงองค์หนึ่งพบศิลาจารึกภาษาสันสกฤตที่ตำบลเขาสระบาปในศิลาจารึกมีข้อความว่าเมื่อ 1,000 ปีล่วงมาแล้วมีเมืองหนึ่งชื่อว่า “ควนคราบุรี” เป็นเมืองที่มีอาณาเขตกว้างขวางมากตั้งอยู่บนเชิงเขาสระบาป สุทริย จรดล (2548 : 1) เมืองจันทบุรีสันนิษฐานว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี และเป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงเมืองพิมาย เพชรบูรณ์ และลพบุรี เพื่อเป็นจุดเผยแพร่ วัฒนธรรมของขอม ไปสู่อณาจักรทวารวดี ศูนย์กลางปัจจุบัน คือนครปฐม ปรากฏหลักฐานหนังสือฝรั่งเศสว่า “ควนคราบุรี” หรือที่เรียกว่าเมืองกาไวมีนางกาไว ตามชื่อผู้ครองเมืองตั้งอยู่หน้าเขาสระบาปปัจจุบันเหลือแต่ซากตัวเมืองและซากกำแพงเมืองพอให้เห็นเค้าอยู่ ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมเป็นพวกของ มีภาษาพูดของตนเองแตกต่างจากภาษาไทยและภาษาเขมร ต่อมาเมื่อไทยตั้งอาณาจักรสุโขทัย ขอมเสื่อมอำนาจลงจนในที่สุดก็ต้องเสียเมืองแถบชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ให้แก่ไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหง

การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อ และด้านภาษา เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในยุคลัทธิขัตติยนิยมสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ.2481-2487) วันวิสา อุ่นจร. (2549 : 83-84) ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้อัตลักษณ์ของ เกิดการเปลี่ยนแปลง นโยบายการสร้างชาติเพื่อความมั่นคงของท่านผู้นำทำให้ชาวของต้องปฏิบัติตามแม่ต้องละเลิก ลดความเป็นท้องถิ่น เช่นการใช้ภาษาของการนำวัฒนธรรมส่วนกลางมาใช้ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนั้นนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจการสร้างความทันสมัยในด้านต่างๆ ตามนโยบายการพัฒนา เช่นการตัดถนนเข้าสู่หมู่บ้าน การนำไฟฟ้าเข้ามาในชุมชน และนำเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เข้ามาในชุมชน ทำให้การดำเนินชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีบางส่วน of ชาวของเปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ ความเจริญทางด้านวัตถุทำให้ชาวของต้องการสินค้าและบริการต่างๆ มากขึ้น แต่รายได้ก็ยังคงมาจากการทำการเกษตร ทำสวนผลไม้ ซึ่งยังมีการเสียเปรียบพ่อค้าคนกลางอยู่เสมอจนกระทั่งปัจจุบันในส่วนของ การคงอยู่ต่อเนื่องของอัตลักษณ์ของเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้ความเป็นของดำรงอยู่คือ ความสำนึกถึงคุณค่าเรื่องชาติพันธุ์ของชาวของ โดยในอดีตนั้นชาวของจะอาศัยอยู่ในป่ารวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 20- 30 ครอบครัว และดำรงชีวิตอยู่ด้วยการทำนาและเก็บของป่าไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าในเมือง ต่อมาได้มีประชาชนต่างถิ่นเข้ามาจับจองที่ดินเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตรมากขึ้น บางส่วนได้หันมาประกอบอาชีพแรงงานด้วยการรับจ้างทำงานในสวน หรือเร่ร่อนขายแรงงานในตัวเมือง ทำให้วิถีชีวิตของชาวของเปลี่ยนไป และทำให้วัฒนธรรมเดิมของชาวของที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองเริ่มที่จะสูญหายไป ด้วย ที่ผ่านมามีการจัดการวัฒนธรรมของหลากหลายรูปแบบจากหน่วยงานภายนอก ทั้งในเรื่องของการอนุรักษ์สืบทอดภาษาของ การฟื้นฟูวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวของเพื่อให้คงอยู่และสื่อสารกับสาธารณะได้ในจังหวัดจันทบุรี เพราะถือได้ว่าในจังหวัดจันทบุรีนี้มีชาวของอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตอำเภอเขาฉกชกฉะ โดยจะอาศัยรวมกันอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ตำบลคลองพลู ซึ่งมีประชาชนที่มีเชื้อสายของรวมกันอยู่ถึง 7 หมู่บ้าน จากทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ด้วยความสำคัญในการเป็นชนพื้นเมืองซึ่งปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีกำลังจะเลือนหายไป ดังนั้นในปี 2535 -

2536 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรีได้งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรีภายใต้โครงการ “อนุรักษ์วิถีชีวิตคนชอง” โดยได้มีการจัดพื้นที่การเรียนรู้วัฒนธรรมชองขึ้นมาในพื้นที่ของหมู่ที่ 4 ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ เป็นพื้นที่สาธิตการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมชองแต่ขาดความยั่งยืน เทศบาลตำบลจันทเขลม แต่เดิมเป็นหมู่บ้านจันทเขลม ซึ่งขึ้นอยู่กับตำบลตะเคียนทอง อำเภอมะขาม และแยกจากตำบลตะเคียนทองมาขึ้นอยู่กับตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ ซึ่งต่อมาได้แยกออกจากตำบลคลองพลู เป็นตำบลหนึ่งที่มาชาวชองอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีของชาวชองกำลังจะถูกกลืนโดยวัฒนธรรมสมัยใหม่ทำให้ทางชุมชนและเทศบาลเกิดความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการดำรงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมชองของชาวชองที่กำลังจะลบเลือนหายไป ทำให้ทางเทศบาลตำบลจันทเขลมจึงได้มีการตระหนักถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมชองซึ่งสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐทบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ กล่าวคือมาตรา 46 “บุคคลย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ส่งเสริมหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน”

ประกอบกับทางเทศบาลตำบลจันทเขลมได้มีแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะจำนวน 40 ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของหมู่ 5 ตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ที่ชุมชนปลูกป่าไว้ ต่อมาทางเทศบาลตำบลจันทเขลมและชาวบ้านได้มีความต้องการใช้พื้นที่สาธารณะ เพื่อเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้และจัดสรรพื้นที่บางส่วนให้ชาวบ้านได้เข้ามามาใช้เป็นพื้นที่อยู่อาศัย โดยทางชุมชนจะมีกฎเกณฑ์ในการเลือกว่าจะให้ใครเข้ามาอยู่อาศัยได้ จากการที่ผู้วิจัยได้ลงไปจัดเวทีในการพูดคุยในวันที่ 22 ธันวาคม 2553 และ วันที่ 20 มกราคม 2554 เพื่อทำความเข้าใจและรับรู้ถึงสถานการณ์ที่เกิดจากความต้องการของทางชุมชน ให้จัดเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมชอง จึงได้มีการประชุมคนในชุมชนเพื่อมาทำความเข้าใจและสอบถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของพื้นที่สาธารณะ โดยได้มีการสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนว่าหากจะจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมควรจะเป็นรูปแบบไหน ได้มีชาวบ้านเสนอมาในเรื่องของการเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมชอง มีการจำลองที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมของชาวชอง มีแหล่งสาธิตประเพณีการเล่นต่างๆของชาวชอง แต่ทางชุมชนยังขาดในเรื่องของข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้มีความยั่งยืน

ดังนั้นจึงทำให้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิถีวัฒนธรรมชองของชุมชน ตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

คำถามหลักในการวิจัย

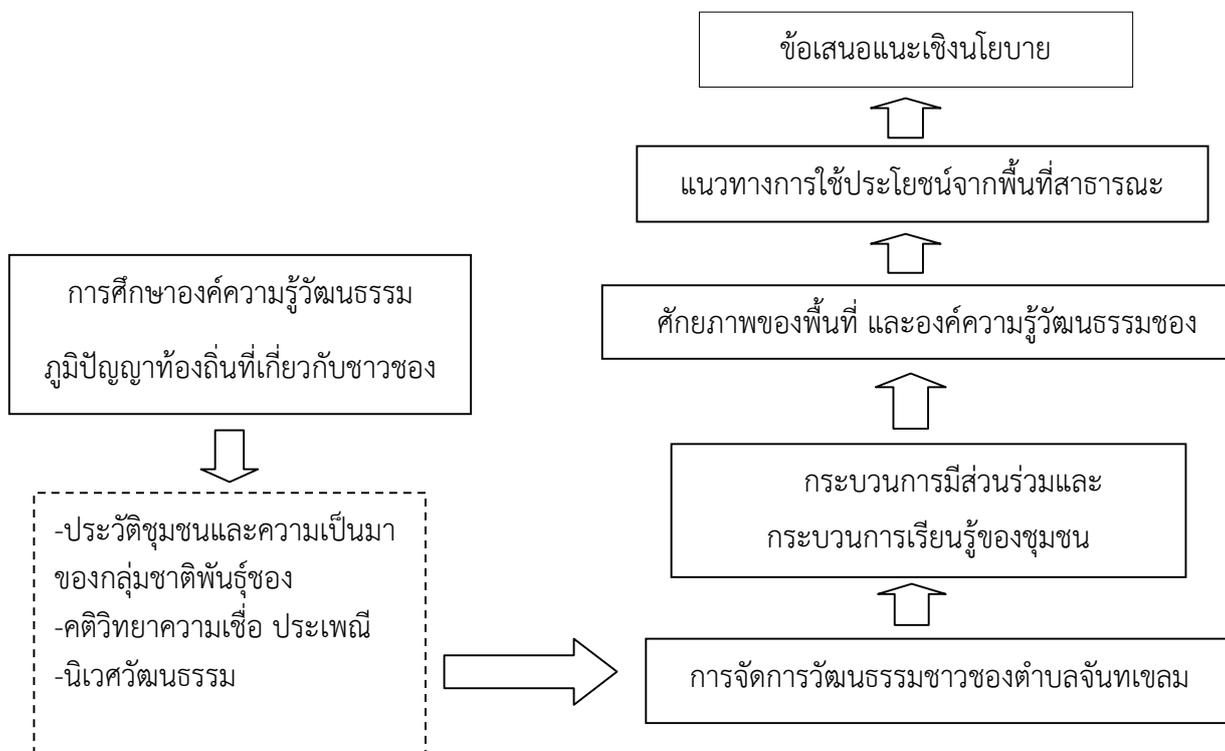
จะมีรูปแบบในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมชองของชุมชนโดยมีส่วนร่วม ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม นิเวศน์วัฒนธรรม คติความเชื่อและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชาวชองในพื้นที่สาธารณะตำบลจันทเขลม
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ตำบลจันทเขลม ที่จะสามารถรองรับการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะ

3. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการพื้นที่สาธารณะ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวของตำบลจันทเขลม

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เน้นการศึกษาโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ระหว่างชุมชน และผู้วิจัยโดยมีพี่เลี้ยงจาก Node เป็นผู้ให้คำปรึกษา พื้นที่ศึกษาหมู่ที่ 1 - หมู่ที่ 8 เทศบาลตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ระยะเวลาในการมณาดำเนินงาน 1 ปี 6 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ จัดเวทีเพื่อค้นหาโจทย์และพัฒนาโจทย์ร่วมกับชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีแนวคำถามประกอบในการสัมภาษณ์ (Guide-line Interview) การสัมภาษณ์เชิงบอกเล่าประวัติศาสตร์ (Oral History) เพื่อศึกษาความทรงจำในอดีตของผู้คนในชุมชนโดยผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปหาข้อมูลในพื้นที่ (Field Research) ทั้งนี้เพื่อที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนของชุมชนจากคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง การตรวจสอบข้อมูลสำหรับการตรวจสอบข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลตามหลักการของการวิจัยในเชิงคุณภาพ ได้แก่ การใช้หลักการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยมีวิธีการตรวจสอบดังต่อไปนี้ (สุภาวงศ์ จันทวานิช. 2549 : 129) การสนทนากลุ่ม (Focus group) และจัดเวทีการคืนข้อมูลให้กับชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีขั้นตอนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังนี้

1. ประชุมทีมวิจัยเดือนละ 1 ครั้ง
2. เวทีทำความเข้าใจโครงการกับทีมวิจัยและแบ่งบทบาทหน้าที่

3. เวทีทำความเข้าใจกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เวทีประชุมวางแผนในการเก็บข้อมูลและถอดบทเรียนการจัดการวัฒนธรรมของที่ผ่านมา
5. จัดอบรมปฏิบัติการ การเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม
6. ปฏิบัติการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มบริบทชุมชน กลุ่มความเป็นมาของพื้นที่สาธารณะ และกลุ่มสืบค้นด้านประเพณีวัฒนธรรมของ
7. จัดทำรายงานความก้าวหน้า (หลังจากดำเนินงานไปแล้ว 6 เดือน)
8. ศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนแหล่งเรียนรู้
9. เวทีสังเคราะห์ข้อมูล/องค์ความรู้ท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม
10. จัดเวทีคืนข้อมูล (นำผลการศึกษามาบอกเล่าให้คนในชุมชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อรับฟังความคิดเห็น)
11. เวทีสรุปบทเรียนและหาแนวทางและวางแผนการจัดการพื้นที่สาธารณะให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชน
12. จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษา

แนวทางการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิถีวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อค้นพบข้อที่ 1 พบว่า ชาวของคือ กลุ่มชนที่อยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นเวลายาวนานโดยเฉพาะจังหวัดจันทบุรีนักมานุษยวิทยาจัดชาวของอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic Language Family) ตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) สาขาเพียร์ (Pearic branch) จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในหนังสือแคมโบซซึ่งชาวฝรั่งเศส ม.อติเมออร์ เขียนไว้เมื่อ พ.ศ. 2444 กล่าวว่ามีบาทหลวงองค์หนึ่งพบศิลาจารึกภาษาสันสกฤตที่ตำบลเขาสระบาปในศิลาจารึกมีข้อความว่าเมื่อ 1,000 ปีล่วงมาแล้วมีเมืองหนึ่งชื่อว่า “ควนคราบุรี” เป็นเมืองที่มีอาณาเขตกว้างขวางมากตั้งอยู่บนเชิงเขาสระบาป

เมืองจันทบุรีสันนิษฐานว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี และเป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงเมืองพิมาย เพชรบูรณ์ และลพบุรี เพื่อเป็นจุดเผยแพร่ วัฒนธรรมของขอม ไปสู่อณาจักรทวารวดี ศูนย์กลางปัจจุบัน คือนครปฐม ปรากฏหลักฐานหนังสือฝรั่งเศสว่า “ควนคราบุรี” หรือที่เรียกว่าเมืองกาไวมีนางกาไว ตามชื่อผู้ครองเมือง ตั้งอยู่หน้าเขาสระบาปปัจจุบันและซากกำแพงเมืองพอให้เห็นเค้าอยู่ ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมเป็นพวกของ มีภาษาพูดของตนเองแตกต่างจากภาษาไทยและภาษาเขมร ต่อมาเมื่อไทยตั้งอาณาจักรสุโขทัย ขอมเสื่อมอำนาจลงจนในที่สุดก็ต้องเสียเมืองแถบชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ให้แก่ไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหง จันทบุรีจึงกลายเป็นเมืองประเทศราชของไทย ครั้นถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา พระรามาศวรตีเมืองเชียงใหม่ได้และนำเชลยลงมาไว้ยังจันทบุรี นครศรีธรรมราช และสงขลาจึงทำให้วัฒนธรรมของจันทบุรี คล้ายคลึงกับไทยลานนาบ้าง ตัวอย่างเช่น ประเพณีการแต่งงาน จะมีพิธีผูกข้อมือทำขวัญคู่บ่าวสาว และยังมีหมู่บ้านเป็นหลักฐาน เรียกว่า บ้านลาว เป็นต้น ในสมัยอยุธยาได้มีการย้ายเมืองจันทบุรีมาอยู่บริเวณแม่น้ำจันทบุรีเพื่อสะดวกในการคมนาคมติดต่อค้าขาย

การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อ และด้านภาษา เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในยุคลัทธิชาตินิยมสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ.2481-2487) ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญ

ที่ทำให้อัตลักษณ์ของเกิดการเปลี่ยนแปลง นโยบายการสร้างชาติเพื่อความมั่นคงของท่านผู้นำทำให้ชาวของต้องปฏิบัติตามแม่ต้องละเลิก ลด ความเป็นท้องถิ่น เช่นการใช้ภาษาของ การนำวัฒนธรรมส่วนกลางมาใช้ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจการสร้างความทันสมัยในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการพัฒนา เช่นการตัดถนนเข้าสู่หมู่บ้าน การนำไฟฟ้าเข้ามาในชุมชน และนำเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามาในชุมชน

ชาวของนั้นนับถือพุทธศาสนาปนกับความเชื่อในเรื่องการนับถือผีและวิญญาณด้วยซึ่งในบ้านชาวของจะต้องมี “หิ้งผี” (ผีบรรพบุรุษ ผีญาติพี่น้อง) ประจำอยู่เกือบทุกบ้านซึ่งเชื่อกันว่าหิ้งผีจะเป็นวิญญาณที่ซื่อสัตย์ และห่วงหาพันภัยสมบัติในบริเวณที่สิงสถิตอยู่จะคอยปกป้องรักษา ป้องกันภัยพิบัติต่างๆ ตลอดจนความเจ็บไข้ของคนในครอบครัว หัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้ทำพิธีบวงสรวงวิญญาณหิ้งผี โดยจัดเครื่องเช่นเป็นอาหารคาวหวานเป็นประจำและทุกๆ ปีจะมีการละเล่นเกี่ยวกับวิญญาณหิ้งผีนี้อยู่เสมอที่เรียกกันติดปากว่าการเล่นผีหิ้ง ผีโรง เป็นกิจกรรมสำคัญของครอบครัวอย่างหนึ่งด้วย ประเพณีของชาวของส่วนใหญ่จะเป็นประเพณีที่มีความพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประเพณีที่เกี่ยวกับอาชีพ และประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องการนับถือผีหรือวิญญาณ วัฒนธรรมของจึงเป็นวัฒนธรรมแบบพุทธและผี นอกจากนี้ การดำรงชีวิตยังผูกพันกับธรรมชาติ การเคารพธรรมชาติ มีการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติและมืองค์ความรู้ด้านสมุนไพรการรักษาแบบพื้นบ้าน สิ่งเหล่านี้ คือ ต้นทุน ทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ของ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ข้อค้นพบข้อที่ 2 พบว่า ชาวของต้องการแบ่งพื้นที่ออกได้เป็น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม คือ ต้องการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการอนุรักษ์ ด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ การสร้างบ้านของแบบดั้งเดิมไว้เพื่อศึกษาเรียนรู้ และด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การเตรียมพื้นที่ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้ามาเรียนรู้วัฒนธรรมของ ศักยภาพของพื้นที่ที่สามารถรองรับการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของประกอบไปด้วยแนวทาง ดังนี้

1. ควรมีการคัดเลือกบุคคลผู้ที่จะเข้าไปอยู่อาศัยโดยมติของคณะกรรมการที่ได้จัดตั้งขึ้น และมีโครงสร้างการบริหารแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของอย่างเป็นระบบและให้เห็นเป็นรูปธรรม มีการติดตามผลและประเมินผลในทุก 1 ปี
2. ควรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจนและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมทั้งภายในและนอกชุมชนโดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างพลังและความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน
3. ควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ เช่น การจัดการกับขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้ และการแยกขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เพื่อนำกลับไปใช้ได้ใหม่โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในบริเวณแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของ
4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ทาง web-site ป้ายบอกเส้นทางวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว จัดทำเอกสารการท่องเที่ยวโดยผ่านทางหน่วยงานภาครัฐและเอกชนหรือเสียงตามสายประจำหมู่บ้านและสมาชิกในชุมชนควรมีการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆทางด้านวัฒนธรรมเพื่อสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อค้นพบข้อที่ 3 พบว่า วิถีชีวิตของชาวของตำบลจันทเขลมได้ดำเนินการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน กับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลจันทเขลมในการจัดการพื้นที่สาธารณะให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม การดำเนินงานที่จะพัฒนาเพื่อให้เป็นแนวทางการใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะของชุมชนตำบลจันทเขลม ซึ่งต้องเน้นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อผลักดันแนวความคิดเรื่องการสร้างแหล่งเรียนรู้ชุมชน โดยมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมและ

คณะกรรมการด้านวัฒนธรรมของตำบลจันทเขลมเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2553 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องซึ่งชุมชนได้ทำการคัดเลือกตัวแทนแล้ว ณ หอสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุตาสยามบรมราชกุมารี อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2555 โดยมี นายศิริศักดิ์ ศิริมังคะลา นายอำเภอเขาคิชฌกูฏเป็นประธานการประชุมและมี นักวิชาการวัฒนธรรมอำเภอเขาคิชฌกูฏ นางสาวสุนันทา สถิตอำมรงค์ เป็นผู้ประสานงานและดำเนินการให้นายกเทศมนตรีตำบลจันทเขลมได้รับทราบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจัดตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประจำตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงรูปธรรมต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

จากข้อสรุปผลการวิจัยได้ค้นพบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยเพื่อประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างเหมาะสมจึงขอนำเสนอ ดังนี้

บริบทชุมชนและบริบทพื้นที่สาธารณะของเทศบาลตำบลจันทเขลม กล่าวคือ มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานนับพันปีโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ของที่อาศัยอยู่ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์จากหนังสือฝรั่งเศสชื่อ “แคมโบช” (Le Cambodge) ซึ่งชาวฝรั่งเศสชื่อ เมอสิเออร์ เอเตียนน์ เอโมนิแอร์ หรือ ม.อติเมอริ (Monsieur Etienne Aymonier) เขียนไว้เมื่อปี พ.ศ. 2444 (ค.ศ.1901) ว่ามีบาทหลวงองค์หนึ่งชื่อ ชมิต (Schmitt) พบศิลาจารึกภาษาสันสกฤตที่ตำบลเขาสระบาบในศิลาจารึกมีข้อความว่าเมื่อ 1,000 ปีล่วงมาแล้วมีเมืองหนึ่งชื่อว่า “ควนคราบุรี” ชาวพื้นเมืองเรียกเมืองกาไวเป็นเมืองที่มีอาณาเขตกว้างขวางมากตั้งอยู่เชิงเขาสระบาบ

องค์ความรู้ของชาวของที่สำคัญและโดดเด่น ได้แก่ การนำสมุนไพรมาเป็นองค์ประกอบในการบำบัดรักษาโรคและดูแลสุขภาพนั้นเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพราะตามบริบททั่วไปของคนของนั้นเดิมมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามป่าเขาลำเนาไพร สิ่งเหล่านี้เป็นบ่อเกิดของพืชสมุนไพรซึ่งมีอยู่เองตามธรรมชาติแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ซึ่งอิงอาศัยและเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับทฤษฎีนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory) ตามทัศนะของ Steward ที่กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์มีเหตุผลและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมย่อมวางอยู่บนรากฐานของเหตุผล แต่เป็นเพราะว่าสภาพการณ์และสภาวะแวดล้อมมีความแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างของวัฒนธรรมสองวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานของการปรับตัว การแก้ปัญหาและมีวิวัฒนาการแตกต่างกัน ดังนั้นวิถีชีวิตของคนของในอดีตซึ่งมีความผูกพันและสัมพันธ์กับธรรมชาติโดยตรงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลและเป็นตัวกำหนดกระบวนการวิวัฒนาการทางสังคมวัฒนธรรมของสังคมคนของ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ลำเนาไพร วิธีการดำเนินชีวิตจึงต้องมีการพัฒนาและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยการรู้จักนำพืชสมุนไพรที่หาได้จากป่า เขาลำเนาไพรมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดความเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นในครอบครัว พืชสมุนไพรจึงเป็นเสมือนอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการบรรเทาความเจ็บป่วยและดำรงความอยู่รอดมาได้จนถึงปัจจุบัน

ชุมชนของตำบลจันทเขลมมีความต้องการที่จะบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ กล่าวคือ ต้องการปลูกพืชสมุนไพรไว้เพื่อการอนุรักษ์ มีการนำมาแปรรูปเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อการจำหน่าย ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชน การทำเกษตรอินทรีย์ คือระบบการผลิตที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม การรักษาสมดุลของธรรมชาติและหลากหลายของทางชีวภาพโดยมีระบบการจัดการนิเวศวิทยาเพื่อใช้ใน

ชุมชนโดยไม่พึ่งพาสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อพืชผัก และสวนผลไม้เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 163 พ.ศ. 2538 และยังเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการเลี้ยงสัตว์ การทำนา และการเลี้ยงควายเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดการทำนาแบบดั้งเดิมของชุมชนของ มีการปลูกต้นคลุ้ม ต้นคล้า ต้นไผ่ไว้เพื่อการนำมาทำเครื่องจักสานและประยุกต์เครื่องจักสานให้เกิดการสร้างรายได้หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) คือ ต้องการให้พื้นที่ดังกล่าวมีศูนย์การเรียนรู้แบบองค์รวมเท่าที่จะทำได้ เช่น มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไว้เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตคนของในอดีตซึ่งเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าและอัตลักษณ์ มี Home Stay ไว้เพื่อนักท่องเที่ยวได้มาใช้บริการและเรียนรู้วัฒนธรรมของ มีศูนย์ภาษาของไว้เพื่อศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยนทั้งในและนอกชุมชน มีผู้รู้หรือครูของ ผู้ทรงภูมิปัญญาในเรื่องวัฒนธรรมของในด้านต่างๆไว้เพื่อการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชน และนอกชุมชนตลอดทั้งชาวต่างชาติไว้เพื่อการเข้าสู่ AEC ใน พ.ศ.2558 สิ่งเหล่านี้นับได้ว่าเป็นจุดดึงดูดความสนใจและเป็นจุดขายของชุมชนของ ด้านสถาปัตยกรรม คือ การมีบ้านของแบบดั้งเดิมไว้เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมทั้งในอดีตและปัจจุบันซึ่งโครงสร้างของบ้านของแบบดั้งเดิมต้องมีการบ่งบอกความเป็นมาและ คติความเชื่อ ข้อคิดมุมมองในทุกด้านของบ้านของแบบดั้งเดิม ดังนั้น จากการรวบรวมความคิดเห็น ประกอบกับกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมา การมีส่วนร่วม พบว่า ความเป็นไปได้ ที่การใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะจะพื้นสร้างได้จริง สิ่งทางที่มิวิจัยชุมชนและทางนักวิชาการหัวหน้าโครงการ กับทางศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง แม้ว่าจะระยะเวลาโครงการฯ จะสิ้นสุดลง

ศักยภาพของพื้นที่ที่จะรองรับการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของประกอบไปด้วย แนวทาง ได้แก่ ควรมีการคัดเลือกบุคคลผู้ที่จะเข้าไปอยู่อาศัยโดยมติของคณะกรรมการที่ได้จัดตั้งขึ้นและมีโครงสร้างการบริหารแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของอย่างเป็นระบบและให้เห็นเป็นรูปธรรม มีการติดตามผลและประเมินผลในทุก 1 ปี มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจนและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมทั้งภายในและนอกชุมชนโดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างพลังและความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ เช่น การจัดการกับขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้ และการแยกขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เพื่อนำกลับไปใช้ได้ใหม่โดยไม่ส่งผลเสียต่อระบบนิเวศในบริเวณแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของมีการประชาสัมพันธ์ทาง web-site ป้ายบอกเส้นทางวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว จัดทำเอกสารการท่องเที่ยวโดยผ่านทางหน่วยงานภาครัฐและเอกชนหรือเสียงตามสายประจำหมู่บ้านและสมาชิกในชุมชนควรมีการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆทางด้านวัฒนธรรมเพื่อสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่าแนวทางดังกล่าวที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งบนพื้นที่สาธารณะเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้มแข็งได้นั้นกล่าวคือ ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแกนสำคัญ และประการต่อมาคือ การจัดการความรู้เชิงวัฒนธรรมซึ่งหมายถึง ชุมชนต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการดำเนินงานบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ (Knowledge Vision-KV) ชุมชนต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing-KS) กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับชุมชนแม้กระทั่งแลกเปลี่ยนความรู้กับนักวิชาการที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชุมชน และประการสุดท้ายได้แก่ ส่วนของคลังความรู้หรือชุมชนความรู้ (Knowledge Assets-KA) ที่ได้จากการเก็บสะสม “เกร็ดความรู้” อยู่ในรูปของเอกสารสื่อมีเดียต่างๆ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ทีมงานวิจัยได้นำตัวแทนของชุมชนตำบลจันทเขลมที่เกี่ยวข้องโดยตรง ขับเคลื่อนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผนึกกำลังกับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวของตำบลจันทเขลม ซึ่งการจะขับเคลื่อนได้นั้นจะต้องมีระบบ และกลไกที่ชัดเจน โดยมีสภาวัฒนธรรมและคณะกรรมการด้านวัฒนธรรมของตำบลจันทเขลม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2553 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องซึ่งชุมชน ซึ่งทีมวิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมและทำการคัดเลือกตัวแทน ณ หอสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ อําเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2555 โดยมีนายศิริศักดิ์ศิริมั่งคะลา นายอําเภอเขาคิชฌกูฏเป็นประธานการประชุมและมีนักวิชาการวัฒนธรรมอําเภอเขาคิชฌกูฏ นางสาวสุนันทา สติธํารงค์ เป็นผู้ประสานงานและดำเนินการให้นายกเทศมนตรีตำบลจันทเขลมได้รับทราบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจัดตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประจำตำบลจันทเขลม อําเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff ได้แบ่งระดับขั้นของการมีส่วนร่วมมี 4 ระดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สรุปได้ว่าขั้นตอนดังกล่าวเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นายกเทศมนตรีตำบลจันทเขลม ควรนำองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยลงสู่นโยบายในรูปแบบของยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาประจำตำบลจันทเขลม อําเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
2. ภาครัฐควรมีนโยบายเพื่อจัดทำแผนงบประมาณ หรือสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาตำบลจันทเขลมด้านวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสู่รูปธรรมที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- วันวิสา อุ่นขจร. (2549). อัตลักษณ์ของในภาคตะวันออก : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ของที่ตำบลคลองพลู กิ่งอําเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- สุทธิวิทย์ จรดล. (2548). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวของ กรณีศึกษาเฉพาะชาวของในตำบลตะเคียนทอง กิ่งอําเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี : จันทบุรี
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย